

На округлом столу у организацији НСПМ поводом десетогодишњице 5. октобра изложио сам неке ставове садржане у тексту који сам писао у јануару 2007. године. Овај текст који је пред вама је „измењено и допуњено издање“ текста из 2007. године, с тим што су неки делови само мало детаљније објашњени, а неки делови су сасвим нови.

1. Данашњи степен разградње државних институција, привредних система, здравствених и просветних институција, средстава јавног информисања... већи је него у време Слободана Милошевића.

Милошевић (да персонификовано и поједностављено означимо систем) јесте све то започео, створио крупну корупцију и организовани криминал, подржавио привреду и увео понижавање струке у свим областима.

Сада је све исто, само већих размера. Како је дошло до тога?

2. Кључни део одговорности, по мом мишљењу, лежи на Ћинђићу и Коштуници и њиховој недораслости историјској ситуацији у којој су се нашли.

На једној страни, Ћинђић који начелно није веровао у државне институције и демократију. Његов концепт је добро организована група која контролише партију, односно која контролише државу. У освајању власти сва средства су дозвољена, а систем се мења после. Када је, међутим, дошао на власт није ни пробао да систем мења, све до краја 2002. године. После је хтео, али било је касно.

На једној страни, Ћинђић који начелно није веровао у државне институције и демократију. Његов концепт је добро организована група која контролише партију, односно која контролише државу. У освајању власти сва средства су дозвољена, а систем се мења после.

На другој страни је био Коштуница који је одмах отупио оштрицу према Милошевићевом систему. Као и данас, Коштуница лакше препознаје шта не треба, него шта треба радити. Нарочито не уме да се снађе када се догађаји одвијају брзо.

У тим условима, систем не само да је преживео, него је дошао до својих крајњих логичких консеквенци.

3. Кључне тачке у развоју ове спирале која је довела до немогућности развоја су:

- Прекид успостављеног механизма у коме се кључна кадровска решења у правосуђу припремају само на предлог председника Врховног суда Србије. Да појасним: у 2001. години Одбор за правосуђе и управу Скупштине РС био је надлежан за све најзначајније одлуке у правосуђу, изузев финансија. После уплива политике кадрирањем седам кључних функција у правосуђу у фебруару 2001. године, унутар овог одбора преовладао је став да се надаље не сме кадирати под утицајем политике, него да ми политичари треба да уважимо предлоге струке, преко председнице Врховног суда Србије која би нам суштински предлагала кадрове за председнике најважнијих судова (о овом данашњем лудилу кадрирања и судија, а не само председника судова, није било ни речи ни у најекстремнијим досовским круговима). Идеја је била да се у концентричним круговима реше позиције председника судова, прво најважнијих окружних судова и привредних судова, па подручни судови тих судова, па свих осталих судова. Председници виших судова разматрају кадрове за ниже судове, а онда са њима разматрају остале кадрове, а ми се обавезујемо да уважавамо мишљење струке и имамо само корективну функцију уколико имамо озбиљних моралних разлога да неко решење не буде прихваћено. И тако смо и почели да радимо и прилично смо били одмакли у том послу. Када је Ћинђић схватио да постоји опасност да судство буде изван партијске контроле, одмах је, преко представника ДС и Батића, све пребацио на кадровске комисије ДОС. Тако је настао механизам партијског притиска и делимичне контроле судства;

- Током читаве 2001. године није био постављен републички јавни тужилац. Нису могли да се договоре ДС и ДСС. То стање је нарочито одговарало ДС-у који је, опет преко Батића, потпуно противзаконито поставио, тзв. вршиоца дужности тужиоца, извесног г. Недића. Просто, господин Недић је ушао у канцеларију републичког тужиоца и рекао да је од сада он в.д. тужиоца. Без икаквог решења. У јуну месецу пред Скупштином су се нашли његови предлози за остале тужилачке функције који су, будући да је предлагач

Пише: Бранко Павловић
уторак, 12 октобар 2010 15:47

био незаконит, и сами потпуно незаконито поднети Скупштини на усвајање. Замислите политичку групацију која наводно мења Милошевићев систем, а која није у стању да се договори око тужиоца годину дана, а у међувремену поставља човека без икаквог правног основа. То је био толики скандал да је прекинуто заседање Скупштине, али је иза затворених врата договорено у коалицији, суштински између ДС и ДСС, да се сада прогута горка пилула да се не би правио политички скандал, али да се ово питање што пре реши;

- Потпуно партијско кадрирање у јавним предузећима, и убрзано урушавање кључног дела привреде на једној страни, и повећање корупције, на другој;

- Коштуничино оспоравање изручења Милошевића, уместо да у томе потпуно подржи Ћинђића. Само изручење Милошевића је било Уставно и легитимно, зато што је то уговорна обавеза Србије по Дејтонском споразуму (о томе сам писао у недељнику Blic News, па се нећу задржавати на том питању). Прекршене су одредбе Закона о кривичном поступку и то је тако отворено требало и рећи. Али нема ту никакве драме да ли је требало или не изручивати Милошевића. Коштуница је овим задао тежак ударац тадашњем премијеру. Као и ранијим одбијањем да смени Павковића и да жестоко осуди Радета Марковића. Мала напомена у погледу разлике: Павковић је био у надлежности Коштунице, а Раде Марковић, као шеф ДБ, није. Пошто је Павковић био дао наредбу да се тенкови изведу из касарни 5. октобра и пошто је све време било нејасно у којој мери је био укључен у планове о контра-удару који је планиран одмах од 6. октобра, било је важно за стабилизацију стања у земљи да га Коштуница смени. Примера ради, Павковић је био ризичан и у време хапшења Милошевића, тако да је једна група била задужена за његово хапшење, уколико се око Милошевића ствари искомпликују. Коштуница је морао да жестоко политички осуди Радета Марковића, а то није урадио. У том тренутку, изостанак јасне осуде објективно је значио политичку подршку Марковићу;

Замислите политичку групацију која наводно мења Милошевићев систем, а која није у стању да се договори око тужиоца годину дана, а у међувремену поставља човека без икаквог правног основа.

- Тешка корупција у приватизацији за коју је директно одговоран Ћинђић (наравно оперативци су били други, пре свега Влаховић и слични), али је са корупцијом настављено и када је Коштуница постао премијер;

- Потпуна неспособност, у читавом периоду од 2001. до данас, да се овлада државном безбедношћу и да та служба почне да ради по правилима струке. Данашња власт мисли да је остварила овладавање овом службом постављањем кадрова ДС-а на челна места. Пошто они не знају ништа о послу којим треба да руководе, та служба ни нема резултате изузев одсека који се бави наркотицима (који је од 2001. био одличан и који је растурен доласком Булатовића за шефа ДБ, али се опоравио његовом сменом) ;

- Партијско кадрирање у полицији (за шта је у великој мери био задужен Беба Поповић), али се и са тим наставило и касније, постављањем Јочића за министра;

- Избацивање ДСС из Скупштине. Тежак противуставни потез Ћинђића којим је потпуно урушио оно мало државних институција које смо имали, поткопао сваку могућност да нови политички систем победи и охрабрио све од раније тешко криминализоване структуре система. Помислите колико пута сте чули за „протест“ Црвених беретки (ЈСО), који је наравно био најаву могућег пуча у земљи. Небројено пута. А колико пута сте чули за државни удар који је Ћинђић спровео? Готово ниједном. Ћинђић је прво, после краће гласова у Скупштини, избацио неколико посланика ДСС-а, колико му је било довољно да има већину. Затим је Савезни уставни суд поништио ту одлуку, а онда је Ћинђић избацио све посланике ДСС-а. На тај начин је практично укинута Скупштина и сву власт у земљи је приграбила Влада, тј. Ћинђић. Када се томе дода претходни политички уплив у правосуђе, јасно је да је тиме спроведен државни удар. Најава могућег пуча од стране ЈСО била је, са разлогом, за жестоку осуду. Насупрот томе, државни удар који је Ћинђић стварно био извео, прошао је готово без икакве осуде. То значи да је у том тренутку Ћинђић контролисао скоро 100% централних медија;

- Изостанак Коштуничине оштре осуде пуча који су започеле Црвене беретке, што је представљало даље охрабривање наших најокорелијих противника (када кажем наших, мислим из угла грађана који су гласали за нас). У том тренутку Коштуница је видео да је претходни државни удар Ћинђића о коме сам говорио, много више структурно уздрмао самог Ћинђића него њега, па је благим ставовима према ЈСО хтео, пре свега, да се Ћинђић што више уплете у проблеме. На другој страни, Ћинђић је, као и обично, мислио да ће се извући и из овог проблема, као и из других у које је упадао и није уопште понудио разговор са Коштуницом на линији отварања свих спорних питања, већ је само медијски тражио да Коштуница осуди пуч. Другим речима, његов наиван приступ је био: нећемо сада о државном удару који сам ја извео, него само о пучу који мене политички угрожава. Иначе, Ћинђић је изашао на катастрофалан начин из проблема и то га је на крају коштало живота. На разговору са командатом ЈСО Звезданом Јовановићем и „господом“ Чуметом, Легијом и Спасојевићем, договорио је да шеф ДБ буде смењен, а да за формално другог човека ДБ, а фактички првог, буде постављен Брацановић, тадашњи шеф обавештајног дела ЈСО (ЈСО је имао своју малу државну безбедност

унутар саме јединице, све са најсавременијим прислушним уређајима) ;

Потпуна неспособност, у читавом периоду од 2001. до данас, да се овлада државном безбедношћу и да та служба почне да ради по правилима струке. Данашња власт мисли да је остварила овладавање овом службом постављањем кадрова ДС-а на челна места.

- Одбијање Ћинђића да смени Павковића, кад му се овај приклонио. То је такође „промакло“ нашој јавности. Сада је Павковић био лојалан Ћинђићу, а Коштуница је хтео да га смени, али сада то Ћинђић разним процедуралним смицалицама није дозвољавао. Ово веома добро одсликава карактер Ћинђића. Нису ствари добре или лоше саме по себи. Него да ли су у његовом командном ланцу (како је он често погрешно мислио) или нису. Ако јесу, прихватљиви су и Легија и Чуме и Павковић. А ако нису, онда сви медији имају да каменују чудовиште које није под његовом „контролом“ ;

- Обезбеђивање већине у скупштини крађом гласова, и одбијање да се након прве године власти иде на нове изборе, како је унутар ДОС-а било договорено, само су даље урушавали позицију Ћинђића. За то време је он мислио да је све под контролом;

- После убиства Ћинђића, оспоравање „Сабље“ од стране ДСС-а, што у тако кризној ситуацији нипошто није смело да се ради. Држава мора да узврати ударац, а анализе се раде када се стање стабилизује;

- Потпуно незаконито партијско прекрајање кадровских решења у судовима у организацији Јовановића и ДС-а у време ванредног стања, што је додатно урушило тај систем. Лепосава Карамарковић даје оставку под великим притиском, а за в.д. председника ВСС долази Соња Бркић, дотадашња председница Окружног суда у Новом Саду. То именовање је потпуно незаконито, а сама Бркић упитана који је правни основ њеног положаја је одговорила да је и сама имала дилеме, али када је г. Монтгомери, тадашњи амбасадор САД, дао стручно правно мишљење да је у ванредном стању све могуће, па и суспензија целог Врховног суда Србије, више није имала никаквих дилема. Наравно, по нашим прописима у ванредном стању никако не могу да се суспендују овлашћења правосудних органа, управо да се не би заводила диктатура. Сада је ова тенденција реизбором судија доведена до исходишта и сада имамо систем који је потпуно под партијском контролом или у страху да сутра може изгубити посао ако се замери некоме из власти;

- Развијање корупције у време ванредног стања (Сартид) што је даље поткопало подршку грађана и учинило уверљивом тврдњу да је ванредно стање само параван унутрашњих обрачуна у ДОС-у;

- Потпуна и непрекидна заштита Чумета, несумњиво једног од тројице највећих криминалаца после Аркана, што траје до данашњег дана;

Без амбиција да ово буде потпуно набрајање, и без хронолошке педантерије, јасно је да са оволиким и оваквим грешкама ДОС није био дорастао задатку разградње система који је персонификовао Милошевић. Напротив, тешко је оспорити утисак да је систем „жртвовао фигуру“ - послао Милошевића у Хаг - и наставио да несметано траје.

Одбијање Ћинђића да смени Павковића, кад му се овај приклонио. То је такође „промакло“ нашој јавности. Сада је Павковић био лојалан Ћинђићу, а Коштуница је хтео да га смени, али сада то Ћинђић разним процедуралним смицалицама није дозвољавао. Ово веома добро одсликава карактер Ћинђића.

Ако говоримо о променама, онда у односу на Милошевићево време нема пре свега финансијске контроле, зато што су банке углавном продате странцима. Медије смо половину продали странцима. Војску смо укинули, па нема везе ко је „Павковић“. Сада је стање још горе. Лакше је када неки политичар злоупотребљава систем. Промени се власт (очигледно мора више пута у Србији) и ствар је решена. Много је горе када система више нема (војска) или је у рукама странаца (банке).

Укратко, шанса је прокоцкана. Данас морамо много више да радимо да бисмо од Србије створили пристојно место за живот. Време је за државотворну политику. Без илузија да иједна од постојећих политичких странка може да понуди неопходна решења.